

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: (Di.)

Cím: A régi Pest

Forrás: Új Budapest

Bp.
(Hely)

1922. 3. 24

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"1922"

Személy

Székesfővárosi házinyomda 1922

A régi Pest

Budai variáció

Fönn a Várhegyen van egy cukrászda, akkora, akár egy bonbonskatulya. Egyszerű, mezővárosi izléssel festett tábláján az áll, hogy: *Fondée 1827!* Bent pedig, az állványon, amelyet mi pohárszéknek mondunk, holott nem pohárszék az, hanem „sublót” — a sublóton likőrök, cukrok, sütemények, a receptjük szintén 1827. — Itt minden a régi? — kérdeztem a kisasszonyt, aki a cukorkákra vigyázott s oly tiszta volt a köténye, a szeme és teintje, oly kerek és kedves az alakja, mint Hoffmann meséiben Olimpia, a viaszkbaba. — Itt minden a régi? — kérdeztem kíváncsian és csodálkozva s — Igen, itt minden a régi —, felelt ő büszkén és természetesen, mint aki nem is érti, ily kérdést hogy lehet föltenni.

A bástya falán még sütött a nap, de ezek már az utolsó, erőtlén sugarak voltak. A lombok egymáshoz simultak, bólogattak, mintha azt konstatálnák, hogy megint elmúlt egy szép délután, be kár érte, be kár. Alattuk apró krisztinavárosi tetők, s a magasból vékony csiknak tetsző utcák közt, sárga-piros omnibuszok. Mintha egy nagy gyerek játszott volna itt, most elment s itthagytá játékait.

Hét óra. Valahonnét, a Hűvösvölgy felől már esti áramlás érkezett, a bástyán egy igen öreg ur begombolta kabátját s mellette sietősen tipegett egy öreg asszony. Beszélgettek. Hogy miről: ezt elnyelte a bástya, csak azt hallottam, hogy az öreg asszony olykor fölkaecag, hangosan és frissen, tizenhétéves hölgyek se kacagnak esengőbben. Csak azt láttam, hogy az öreg ur fehér bajuszát olykor hetykén pö-

dörgeti. Egy kapunál aztán megálltak, kis kapu volt, de a kilincs és kuleslyuk rajta akkora, mint egy középkori várkastély kapuján. Megálltak, pár pillanatig figyeltek, hallgatództak. Valaki valahol, egész közel zongorázott, gyöngéd keringőt. Az öreg ur aztán kezet esókolt, egy kicsit meghajolt, mintha összeütötte volna a sarkait. Az öreg asszony pedig eltűnt a kis kapun, amely majdnem odaesipte esipkés fekete ruháját s a földszinti ablakból könnyen, diszkrét finomsággal, mint a hárfahangok, vigau szállt ki a keringők öreg keringője: An der blauen Donau...

Valóban: Pesten, a hidon túl így nem kacagnak nők fekete ruhában, fekete főkötővel ezüst hajukon. Urak — közelebb a százhoz, mint az ötvenhez — így nem esókolnak kezet, s emyire nem törődve a világ bajával, az ablakokból nem száll ki a keringők öreg keringője: An der blauen Donau...

Sokszor jártunk errefelé, ahol minden lépés, amit az ember előre tesz, visszafelé visz, lepergett századokba. Zajtalan házakba, amelyeknek emeletén még rostély van, az udvarán vaskut, az erkélyén oleander, kapuja fölött pedig oly rajzu dísz, amely arra vall, hogy valamikor, esillogó idők méhében gáláns paloták voltak. A pénz és fényűzés, tudós papok, főnemesek, ritterek, gazdag görög és egyéb kereskedők élete itt folyt s nem odaát. Pesten. Minden lépés, amit az ember előre tesz, nekivisz valaminek, amelyhez elő kell venni a történelem könyvét. Szűk és ferde sikátoroknak, ahol a föld alá süppedt a kő, nem tud kitérni két szemközti jövő kocsis baj volt, törre és vérre ment, ha rossz szomszédok holdvilágtalan éjjel találkoztak. Lépesőknek, amelyeknek elején nem látni a végét, folyosóknak, ahol nappal is

gyufát kell gyújtani, kiugró köveknek és bolthajtásoknak, ahol kétrét kell görbülni, szinehagyott falaknak, amelyek azért úgy állnak itt, mint utcasarkon az az ujságárus, akinek foszlott ruhája alól is kitetszik régi mivolta, hajdani jobb kora.

Csak meg kell kaparni ezeket a falakat, hogy mögöttük előbujjon egy másik falazás. Csak odébb kell hordani itt a köveket, hogy alóluk kibukkanjanak dolgok, beszédes emberi dokumentumok. Rozsdás szablya, amellyel budai magyar vágott le törököt, gyöngy, függő és karperec, amellyel budai asszonyok mentek Mátyás templomába, pénz, amelyen földet vettek, hus, kenyeret és Béccsel paktáló árulót. Vágj bele esákánnyal a budai földbe, s apád esontjai kérdik, mit akarsz velem fiám? Kongass ott, ahol azt hiszed, semmi sincs, s hang felel vissza, kriptaszerű. Ül ki a lócára éjjel, ha a torony fölé félhold ereszkedik, s azt képzeled, hogy most mindjárt kiált a müezzin, Allah il Allah, pártás nő jelenik meg az erkélyen s kócsagos ifju verseket és esókakat dobál hozzá, a romantikus félhomályban.

Ehhez persze talán az is kell, hogy ne Budáról érkezünk Budára. Hogy pestiek legyünk. Már budai bennszülött, ha kiül, rendszerint elálmosodik a lócán. Budai embert úgy kell figyelmeztetni rá, hogy körülötte a dolgokon, kezdve a lépések ritmusán, mennyire ott van a speciális budai jegy. Ő benne élén, szemével nem akad fönn azon, amit mi rögtön észreveszünk, nem találja, hogy mi különös van abban, ha belépve a kis koresma küszöbén, egy asztalnál budai szőlők levét kóstolja esöndes magános ember, a mellén bordó szalagon érem, az egyik lába faláb s feje fölött a falon fakult rámában metszet lóg, amelyről V. Ferdinánd király képe tekint alá.

(Di.)